

Rapport

Datum 2013-01-15

Dnr 101-4716-2011

Version 1.0

Avdelning Verkssekretariatet

Författare Marianne Lundberg

Kulturarvslyftet

– rapport till Kulturdepartementet i anslutning till årsredovisningen 2012

1. Bakgrund

Kulturarvslyftet är regeringens arbetsmarknadsprojekt för åren 2012 – 2014 som medför arbetsinsatser inom kulturarvsområdet. Arbetet regleras genom förordning (2011:1560) om statsbidrag till kostnader för verksamheten Kulturarvslyftet. Målgruppen är personer som har en särskilt svag förankring på arbetsmarknaden. Totalt möjliggör projektet arbetstillfällen för 4400 personer med bedömningen att 1200 platser kommer att kunna anordnas 2012 och 2014 samt 2000 platser under 2013. Till detta bidrar staten totalt med 800 milj.kr. varav 270 mnkr får beviljas till anordnarna/arbetsgivarna för arbetsledning inom de anordnande institutionerna. Riksantikvarieämbetet har regeringens uppdrag att administrera projektet i nära samverkan med Arbetsförmedlingen.

2. Uppdraget till Riksantikvarieämbetet

Kulturarvslyftet – vårda tillgängliggöra, utveckla

Riksantikvarieämbetet har som uppgift att administrera satsningen Kulturarvslyftet. Riksantikvarieämbetet ska i en särskild rapport till Regeringskansliet (Kulturdepartementet), i anslutning till årsredovisningen, redovisa utfallet av satsningen. Av redovisningen ska framgå hur bidraget fördelats samt för vilka ändamål bidrag beviljats. Rapporten ska också innehålla en bedömning av statsbidragets effekter i förhållande till syftet med bidragen.

Finansiering

Enligt regleringsbrev för utgiftsområde 14, anslag 1:4, ap.2 för Riksantikvarieämbetet får Riksantikvarieämbetet för 2012 disponera högst 72 mnkr för bidrag enligt förordningen (2011:1560) om statsbidrag till kostnader för verksamheten Kulturarvslyftet. Av dessa medel får högst 5 användas till projekt inom Kulturarvslyftet som anordnas av Riksantikvarieämbetet. Därutöver får Riksantikvarieämbetet använda högst 1,8 för administration av Kulturarvslyftet.

3. Utfallet av satsningen

Riksantikvarieämbetet har sedan den 1 februari 2012 tagit emot ansökningar inom Kulturarvslyftet. Totalt har det inkommit 126 ansökningar om projekt som medger statligt bidrag. Samtliga har godkänt av Riksantikvarieämbetet. Av dessa har 12 st återtagits. Aktuella ansökningar är 114 och av dessa har 70 projekt startats under 2012, se bilagans Tabell 1. Ytterligare ett antal av projekten är förberedda och kommer att starta i början av 2013. Arbetsförmedlingen har även lagt särskilda insatser i slutet av året för att få in bemanning till de projekt som ännu inte startat.

Som administratör av Kulturarvslyftet har Riksantikvarieämbetet, på grund av kraven på sekretess, inte uppgifter om vilka personer som fått utvecklingsanställningar i olika projekt. Statistiken redovisar endast antalet utvecklingsanställningar för kortare eller längre perioder (3 - 12 månader) i de beslut om statliga bidrag som Riksantikvarieämbetet fattat. Exakta antalet personer som varit anställda på utvecklingsanställningar och/eller deltagit i förberedande insatser kan därmed endast erhållas från Arbetsförmedlingen.

3.1 Marknadsföring av Kulturarvslyftet

Ett flertal insatser har genomförts i nära samarbete med Arbetsförmedlingen i syfte att marknadsföra projektet och inspirera blivande anordnare att starta projekt och anställa personer som ingår i projektets målgrupp. Informationsinsatser har gjorts till läns museer, länsstyrelser och flertal intresseorganisationer bl.a Sveriges kommuner och landsting samt vid konferenser och till nyhetsmedia. Till ett antal chefspersoner i samtliga landets kommuner och landsting och till Svenska kyrkans stift har även brev, underskrivna av riksantikvarien och generaldirektören för arbetsförmedlingen, skickats med information om projektet.

I samarbete med Arbetsförmedlingen har även informationsmaterial tagits fram som bl.a. redovisar ett antal goda förebilder på projekt som löper på bra och som gett stort utbyte för anordnaren/arbetsgivaren och samtidigt medverkat till att de anställda utvecklats positivt.

Riksantikvarieämbetet har även i samverkan med Arbetsförmedlingen och Handisam genomfört en utbildning på tre olika platser i landet som riktat sig främst till handledare inom olika projektet men även till arbetsförmedlingens handläggare, anordnare av projekt samt till ev. blivande anordnare.

Till projektets ledningsgrupp, som består av personer från Arbetsförmedlingen centralt och Riksantikvarieämbetet, har en referensgrupp kopplats som gett stöd i arbetet att marknadsföra projektet samt i hanteringen och informationen kring projektet.

3.2 Fördelning av bidraget

Av de 72 mnkr som Riksantikvarieämbetet har haft möjlighet att fördela till anordnare av projekt har 3,026 fördelats under 2012. Medlen har utbetalts till anordnare kopplat till beslut om 188 utvecklingsanställningar. Därutöver har bidrag betalats ut till anordnare för 117 platser för förberedande insatser/praktikplatser. Fördelningen av ansökningar, antal startade projekt, antal utvecklingsanställningar samt utbetalda statliga bidrag fördelat per län framgår av tabell 1.

Anordnarna är av många olika kategorier. Den dominerande gruppen är anordnare med museiverksamhet, 31 ansökningar av de 126. Kommunerna är också en stor anordnargrupp, drygt 20, och det är främst arbetsmarknads-, kultur- och fritidsförvaltningar i kommunerna som startat projekt. Även privata företag, ideella och enskilda föreningar, församlingar och studieförbund finns bland anordnarna. Sammanställning av olika kategorier av anordnare framgår av tabell 2.

3.3 Bidragets fördelning till olika ändamål

Enligt förordningen om kulturarvslyftet ska åtgärderna inom projektet bidra till att kulturarvet vårdas, tillgängliggörs eller att kunskapen kring kulturarvet utvecklas. Tolkningen av dessa olika åtgärder och för vilka ändamål åtgärderna skall bidra till är mycket vid. Ingen av ansökningarna som inkommit till Riksantikvarieämbetet har behövt avvisas då de alla har varit lätta att bedöma kunna ingå i Kulturarvslyftet. Respektive ansökan innehåller ofta flera typer av arbetsuppgifter och en sammanställning av samtliga arbetsuppgifter framgår av tabell 3. Störst antal projekt, 52, innehåller arbetsuppgifter som digitalisering av handlingar eller föremål. De olika arbetsuppgifterna kan sorteras in under de huvudgrupper som angivits i uppdraget: vårda kulturarvet, tillgängliggöra kulturarvet resp. utveckla kunskapen kring kulturarvet. En indelning av projektens arbetsuppgifter i dessa tre grupper visar att 41 % av uppgifterna är att tillgängliggöra kulturarvet, 34 % att vårda kulturarvet och 25 % att utveckla kunskapen kring kulturarvet. Sammanställning framgår av tabell 3.

3.4 Riksantikvarieämbetets kostnader för projektet

Enligt regleringsbrevet får Riksantikvarieämbetet disponera 1,8 mnkr för att administrera Kulturarvslyftet. Arbetsinsatserna att administrera projektet t.ex. rutiner för handläggning av ansökningar i samverkan med arbetsförmedlingen, ekonomiska transaktioner och återrapporter, framtagning av statistik samt bred information och marknadsföring av projektet har prioriterats högt vilket medfört att Riksantikvarieämbetet utöver anvisade medel nyttjat ytterligare ca 1 mnkr av förvaltningsanslaget för projektet.

4 Bedömning av statsbidragets effekter i förhållande till syftet med bidragen

Trots stora insatser från Riksantikvarieämbetets sida att marknadsföra Kulturarvslyftet har antalet ansökningar bara blivit en bråkdel av den avsedda omfattningen. Det viktigaste skälet som många tänkbara anordnare anger är att bidragets storlek inte täcker de kostnader som anordnaren får genom att ta in personer på utvecklingsanställningar. Särskilt från anordnare inom museerna framförs att budgetramarna inte möjliggör denna extra kostnad.

Samtidigt anger många anordnare att värdet av arbetsinsatserna är stort och att utfallet har blivit mycket bättre än de hade förväntat sig. Vid Riksantikvarieämbetets besök hos några av projekten har framkommit hur viktigt Kulturarvslyftet är för de personer som fått möjligheten att komma ut i arbete.

"Att arbeta med kulturarvet gör mig lycklig". "Vad är det bästa med Kulturarvslyftet? – Alla dagar när vi kan vara här och arbeta är bra dagar!"

" Detta är den bästa arbetsplatsen jag haft sen jag kom till Sverige"

"Jag är nog en arkivnörd från början. Jag gillar att leta i arkiv. Ibland hittar vi spöken i bilderna. Detta är bra dagar!

"En del av de anställda har mer än 10 år av arbetslöshet bakom sig. Nu får de gå på måndagsmöten på jobbet för första gången på flera år. Det finns en sådan enorm energi i det här, alla vill framåt."

Alla positiva signaler från personer som fått glädje av Kulturarvslyftet bidrar till bedömningen att varje arbetstillfälle som skapats är en framgång.

En mer utförlig analys av projektets effekter i omvärlden kan göras först efter ytterligare ett års verksamhet.

5. Sammanfattning

Riksantikvarieämbetet har byggt upp projektets administration, marknadsfört projektet, administrerat ansökningarna, beslutat om statligt bidrag och betalat ut bidragen under året. Projektet bedöms som mycket angeläget utifrån målgruppens behov och det stöd till kulturarvssektorn som projektet medför. Om villkoren inom projektet skulle förändras i riktning mot större anordnarbidrag och vidgad målgrupp skulle antalet ansökningar öka markant.